

Szalma Tamás gondolatai Sztálin szerepéről

Azt kérték, fogalmazzam meg mit jelent nekem Sztálint játszani. Az első dolog, ami eszembe jut, amikor ezt a kérdést hallok: legény (leány) a talpán az a színész, aki erre a kérdésre értelmes választ képes barkácsolni. Hiszen bizonyos tekintetben egyik szerep olyan, mint a másik. Ismerkedem vele, megpróbálom megfejteni az indítékait, energiáit, külső-belső tulajdonságait – vagyis karakterét –, majd kisebb-nagyobb birkózást követően kísérletet teszek arra, hogy eljátsszam. Ez persze nem ilyen egyszerű, a színházban mindig minden másképpen van. Ezért hangzik el újra meg újra az obligát kérdés, és ezért próbálnak színészek százai valamilyen intellektuálisan értékelhető választ kinyögni. A téma – hatalom és művész viszonya – valószínűleg egyidős a művészettel (vagy a hatalommal), manapság is mindenkinek van róla élménye, véleménye: igazi „örökzöld kortárs” téma. 1953-ban Gábor Miklós – legfontosabb példaképem – Kossuth-díjat kapott Sztálin szerepének eljátszásáért. A körülmények teljes kifejtésére most nincs mód, de tény, hogy a fiatal művész ekkoriban a kommunista utópia híve volt. Később sokan – bizonyosan csupa bátor, makulátlan, mai szóval független emberek – támadták ezért, ő pedig egy jellemzően elegáns bonmot-val válaszolt: Sztálinban én jó voltam. Ebben az anekdotában körülbelül minden benne van, amiről előadásunkban szólni szeretnénk. Én pedig erősen reménykedem, hogy én is elmondhatom a végén: Sztálinban én jó voltam. Egyébként nem is (csak) Sztálint játszom. Az csak ürügy.

Jámbor József gondolatai Zsdánov szerepe kapcsán

Pár mondat a zsarnokságról, avagy részlet a színész naplójából:
Zsdánov vagyok.

Nap mint nap el kell viselnem egy veszélyes pszichopatát, akinek kegyetlenségénél már csak közepszerűsége és butasága nagyobb. Mellette én is egyre butább és kegyetlenebb leszek.

Persze, nem csak a félelem tart a közelében.

Sikereket várok ettől a helyzettől, hatalmat, előnyöket. És végtére is! Én vagyok mellette a második legerősebb ember..., vagy a harmadik..., vagy...

A darabbéli Zsdánov eladja a lelkét egy Sztálin nevű ördögnek.

Én, Jámbor József, a színész azért játszom, hogy ezt soha ne kelljen megtennem.

Hogy soha ne kelljen megtennünk.